

NILS PARLING

Nils Parling föddes 1914 i ett finntorp i Palahöjden en halvmil norr om Strömsdal i Säfsnäs socken. Fadern var finnättling och moderns släkt valloner. Så småningom bestod syskonskaran av åtta barn, och fadern – liksom farfadern som också bodde i torpet – arbetade i hyttan på Strömsdals bruk. 1918 flyttade familjen ner till ett parhus i Strömsdal, och även modern fick nu genom sömnad bidra till uppehållet. Och värre skulle det bli eftersom fadern dog redan 1926.

Framför allt farfadern var en inbiten läsare, och därför blev Nils tidigt inspirerad till skrivande, men efter de sex åren i folkskolan var det obönhörligen dags för arbete i skogen, den fasta försörjningsbasen ända till romandebuten. Men Parling prövade också många andra jobb under den här perioden. På vägarbeten och banarbeten, som lantbrevbärare och nasare och stabbläggare, något år på ammunitionsfabriken i Karl-skoga – som han lämnade efter explosionsolyckan 1940 – och 1947 en sommar som giftkokare på ASEA i Ludvika.

Nils Parling debuterade 1947 med diktsamlingen *Offerrökar*, tyvärr utgiven på ett mindre nogräknat förlag. Boken hittade aldrig ut på marknaden, och så småningom hamnade restupplagan hos Parling själv – som grävde ner det mesta i en sophög. Den ”riktiga” debuten kom i stället 1950 med *Motorsågen* och berodde ytterst på en olyckshändelse i skogen. Parling fällde en tall över sig, ensam nästan fyra kilometer hemifrån, men lyckades hugga sig loss och ta sig hem trots ett brutet ben. Han skrev boken under det halvår han låg gipsad, efter att Tidens förlag lovat ge ut honom om han vände sig från lyriken och skrev en realistisk arbetarroman ur egen erfarenhet. Framgången blev omedelbar, och möjligheten till en försörjning som författare öppnade sig.

Under sin tid som författare bodde Parling i Silverhöjden, söder om Grängesberg, i ett hus vid stranden av Södra Hörken. Han hade en diktarstuga där, och trots sjukdom och svår värk i rygg och händer, var han oerhört produktiv och disciplinerad. (Så till den grad faktiskt att man vid mitten av sjuttioalet väckte tanken att signaturen Parling skulle vara ett täcknamn för en författarverkstad.) Klockan sex på morgonen styrde han stegen till stugan, som till vilket kroppsarbete som helst. Parling fick många priser, och han var mycket populär. Normalutgåvan för hans böcker var 3.000, men enskilda titlar kunde via bokklubbar komma upp i 80.000 exemplar.

Nils Parlings produktion omfattar dryga femtio titlar. Viktigast är kanske de många romanerna, som ständigt för de förtrycktas talan. Skogsarbetarnas i *Motorsågen* och uppföljaren *Fällan*. Fattigtorparnas i *I nöd och lusta*. De finska invandrarnas i *Av mjölk och honung*. Hemmansägarnas mot bolagen i *Hård höst*. Spanska arbetares under Franco-tiden i *Kringränd* och *Eldtecknet*. Proletariatet skildras också i de båda självbiografiska romanerna *Brödlösans barn* och *Vad dig i handom gives*. *Sodom* handlar om en dynamitfabrik som exploderar, och *Korset* – som predikar mot våld och förstörelse – om överlevande efter tredje världskriget. Bara för att ta några exempel.

Parling skrev också många berättelsesamlingar om människor och natur i Bergslagen, Dovre, Alaska och Kanada – exempelvis *Finnbastu*, *Storfågelslek*, *Älgmark* och *Grizzlyland*. Han skrev dikter som han ibland tonsatte själv – mest kända är väl *Finnbäckes-Lars visor* – och ett flertal samlingar kom ut. Och han skrev sagor och ungdomsböcker och ett par bygdespel, *Finnmarksspelet* och *Finnstigen*.

Nils Parling avled i januari 2002.

BIBLIOGRAFISKT

ROMANER. *Motorsågen* 1950 – *Huset som var en ljuddosa* 1951 – *I nöd och lusta* 1953 – *Sodom* 1956 – *Korset* 1957 – *Klockor ur mörkret* 1958 – *Av mjölk och honung* 1966 – *Hård höst* 1969 – *Kringränd* 1970 – *Fällan* 1973 – *Eldtecknet* 1974 – *Trälupproret* 1974 – *Guldlövet* 1975 – *En man åt Ulla: lindrigt seriös roman* 1976 – *Trumman* 1977 – *Theo utan talan* 1978 – *Allhelgonabrand* 1980 – *Blott en afton* 1981 – *Brödlösans barn* 1982 – *Fjällbruden* 1987 – *Präglingen* 1989 – *Narkos* 1989 – *Torksommar* 1990 – *Svalorna har inte flyttat* 1990 – *Vad dig i handom gives* 1992 – *Bakterieborgen* 1994 – *Pärلمysteriet* 2000

NOVELLER OCH BERÄTTELSE. *Finnbastu* 1955 – *Björnfrossa: jaktberättelser från Alaska* 1972 – *Faraogrynen och andra berättelser från Finnmarken* 1976 – *Inte som andra* 1977 – *En barfota man: skrönor från Bergslagen* 1978 – *Granatövning* 1979 – *Den långa vägen hem* 1979 – *Filurius och andra luringar* 1984 – *Älgkana: noveller från skog och vilda marker* 1989

SAGOR OCH UNGDOMSBÖCKER. *I fordom fjärranbygd: ungdomsroman* 1976 – *Sagan om jätten Dunkelfutt* 1983 – *Kiddy rådjursbarn: en siluettsaga* 1989 – *Vit bland bergens skuggor* 1993

DIKTSAMLINGAR. *Offerrökar och andra dikter* 1947 (nyutgåva 1981) – *Finnbäckslars visor* 1956 – *I detta tillstånd* 1958 – *Stormfågel* 1982

ÖVRIGT. *Storfågelslek* 1959 – *Älgmark* 1960 – *Bäversommar* 1961 – *Grizzlyland: en skildring från Alaska* 1962 – *Myskoxar och fågelmyr i Dovrefjäll* 1963 – *Vildmarksland: Kanada, Alaska* 1965 – *Luffaren* 1966 – *Strömsdal: ett järnbruks tillkomst, förödelse och partiella bevarande från definitiv uträdering* 1983 – *Skogsarbetaren* 1991 – *Från vildmark och vattudalar* 1995

LITTERATUR. Lars Furuland skriver om Nils Parlings författarskap i *Författare i Dalabergslagen* 1997: 59–62, liksom Angelica Parling-Lindström i en booklet till en begränsad cd-utgåva av visor och noveller från 2003. Vidare: Tommy Johansson och Ulf Redmo, "Nils Parling: de förtrycktas röst", *Landsbygdsskildrare: Sju författarpporträtt* 1979: 201–222. Se för övrigt den framväxande bibliografien.

© Tommy Danielsson